

Edebo kyrka

Antikvarisk medverkan vid renovering av fönster i Edebo kyrka, Norrtälje kommun.

Lisa Sundström
Rapport 2010:40

Edebo kyrka

Antikvarisk medverkan vid renovering av fönster i Edebo kyrka, Norrtälje kommun

Omslagsbild: Edebo kyrka med nyrenoverat västfönster. Foto: Lisa Sundström, 2010, bildnr: Ip20100513.

Lisa Sundström
Rapport 2010:40

Sickla Industriväg 5B, 131 34 Nacka
Tel 08-586 194 00 Fax 08-32 32 72
Webb: stockholmslansmuseum.se

© Stockholms läns museum
Produktion: Stockholms läns museum

Allmänt kartmaterial: Lantmäteriverket. Medgivande 97.0133

Nacka 2010

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	6
Administrativa uppgifter	6
Byggnadshistorik med relevans för ärendet.....	6
Utförda åtgärder.....	7
Avvikelser från arbetshandlingar.....	10
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder.....	10

Sammanfattning av utförda åtgärder

Arbetena har bestått i renovering av Edebo kyrkas södra och västra fönster.

Administrativa uppgifter

Objekt: Edebo kyrka

Socken: Edebo

Kommun: Norrtälje

Landskap: Uppland

Arbetshandlingar: Offert och arbetsbeskrivning på fönsterrestaurering, Edebo kyrka, upprättad av Uppsala Fönsterhantverk 091113 samt Offert och arbetsbeskrivning från Uppsala Konstglas 091117

Länsstyrelsens beslut: 433-10-1148

Byggherre/beställare: Häverö-Edebo-Singö församling

Entreprenörer: Uppsala Fönsterhantverk, Johan Lindblom

Uppsala Konstglas, Torbjörn Bergerus

Antikvariskt medverkande: Stockholms läns museum, Lisa Sundström

Byggnadstid: maj 2010 – september 2010

Antikvarisk slutbesiktning: 2010-09-29

Länsstyrelsens slutbesiktning: 2010-10-10

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Fönsterna är utförda av rödmålat trä med små blyinfattade rutor av flerfärgade antikglas som härrör från en kyrkorestaurering utförd under åren 1911-13.

I det södra korfönstret finns målade glas med adliga ätterna Wernstedts och Kyles vapen samt inskrifterna "Johan von Wernstedt, till Harboholm, Här begrafven, Anno 1629 och Anna Claesd. Kyle, till Harlinge, Död uppå Sundbyholm, Anno 1652" På en ruta nederst finns den inbrända inskriften "Till minnet af Johan Wernstedt och hans maka uppsattes dessa vapen af ätten anno 1913". Glasmålningen är utförd av arkitekten Melchior Wernstedt och tillkom vid kyrkorestaureringen 1911-13.

Inskrift på glas i kyrkans sydfönster. Foto: Lisa Sundström, bildnr: lp20100514.

Utförda åtgärder

Tre fönsterbågar på södra sidan samt västfönstret plockades ned för renovering i verkstad. De inre bågarna täcktes under arbetets gång med skyddsglas. De inre bågarna och norrsidans fönster ingick inte i arbetena.

Bågarna togs till Uppsala Konstglas för demontering av de blyinfattade glasen. Vid demonteringen numrerades glasen för återinsättning på samma plats som tidigare. Det noterades att vissa glas var ofärgade och mycket tunna, ca 1 mm.

Glasen rensades från gammalt bly och tvättades. Målningsinskrifter har målats och bränts efter förlaga av trasiga glasmålningar. Trasigt glas har ersatts med nytt munbläst nyantikglas från Desag glasbruk. Glasen har monterats i nytt bly och monterats i renoverade fönsterbågar. För stadigare infästning av blyglasen har fönsterbågarnas kittfals frästs ur något.

Torsten Bergerus, Uppsala Konstglas, renoverade de blyinfattade glasen. Foto: Lisa Sundström, bildnr: lp20100515.

Rensning av blyinfattat glas. Foto: Lisa Sundström, bildnr: lp20100516.

Fönsterbågarna har renoverats hos Uppsala Fönsterhantverk, där färgen har tagits bort och träet har impregnerats med rå linolja. Beslagen har rostskyddsbehandlats och målats med rostskyddsfärg av fabrikket Rustvearn. Bågarnas bottenstycken har halvsulats samt två av bågarnas sidor. Två karmbottenstycken har trälagats.

Bågarna och karmar har grund, mellan- och slutstrykts med linoljefärg av fabrikket Wibo, på utsidan i engelskt rött och på insidan i pärlgrått. Stormjärnen har målats svarta.

Kyrkans två nyrenoverade södra fönster. Foto: Lisa Sundström, bildnr: lp20100517.

Det östligaste av kyrkans nyrenoverade södra fönster. Foto: Lisa Sundström, bildnr: lp20100518.

Avvikelser från arbetshandlingar

Fräsning av kittfalsen utfördes och var nödvändig för att kunna fästa av blyglasen i bågarna på ett säkert sätt.

Istället för användning av linoljefärg av fabrikatet Ottosons, angivet i arbetshandling, har linoljefärg av fabrikatet Wibo använts.

De befintliga fönsternas stormjärn var målade i engelskt rött lika fönstersnickerierna. Stormjärnen har målats svarta för att "smälta" in i blyfönstrena.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Renoveringen av fönsterna har utförts i enlighet med antikvariska krav och är mycket väl utfört.